PERSOANA FIULUI LUI DUMNEZEU ÎN IMNUL CRISTOLOGIC DIN COLOSENI 1, 15-20

Ionuț HENS*

Abstract: *The Person of the Son of God in the Christological hymn in Colossians 1: 15-20¹.* In this study we reproduce the theologian Donald Guthrie's vision regarding the Christological hymn in the epistle to Colossians. It is a working method, dividing the content of the Christological hymn into 3 depictions, presenting each depiction with a distinct theme. The purpose of the study is to render the value of the Christological hymn in the epistle to Colossians of the Holy Apostle Paul and to create the framework that outlines this Christological hymn. Pauline epistolary corpus provided concrete answers to various problems faced by the first Christian communities, which were founded by Paul amongst "nations". After founding various Christian communities in certain places, St. Paul did not give up staying in touch with them. Moreover, he intervened in problems of theological or religious practice, to provide responses and to eliminate conflicts which arose in these communities. But the epistles of St. Paul often raised different dilemmas concerning their authenticity.

Keywords: *Pauline epistolary corpus, Apostle Paul, Christian communities, problems of theological, letters.*

Preliminarii

Corpusul epistolar paulin a oferit răspunsuri concrete diverselor probleme cu care se confruntau primele comunități creștine întemeiate de Sfântul Apostol Pavel printre „neamuri”. După ce a întemeiat

* Priest, PhD Student, Faculty of Orthodox Theology at „Babeș-Bolyai” University, Cluj-Napoca, Romania.

¹ Studiu realizat sub coordonarea Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan-Vasile Leb, care și-a exprimat acordul pentru publicare.

comunități creștine în anumite locuri, Sfântul Apostol Pavel nu a renunțat să păstreze legătura cu aceste comunități. Cu atât mai mult, el a intervenit de fiecare dată în cadrul unor probleme teologice sau a unor practici religioase pentru a le oferi un răspuns și a elimina conflictele apărute în rândul acelor comunități. În jurul epistolelor Sfântului Apostol Pavel s-au ridicat, adeseori, diverse dileme privind autenticitatea acestora. Epistola către Coloseni nu constituie o excepție. De-a lungul timpului, teologii au analizat și comentat din diferite perspective conținutul acestei scrisori pentru a identifica și a oferi creștinilor cadrul complet și real de cunoaștere și descoperire a învățăturii Mântuitorului Iisus Hristos transmisă acestor comunități de către Sfântul Apostol Pavel.

Motivul alegerii și valorificării acestei teme constă din dorința personală de a cunoaște îndeaproape cadrul și fundalul istoric și teologic în care a apărut textul acestui imn hristologic din Epistola către Coloseni a Sfântului Apostol Pavel.

De ce este important să cunoaștem conținutul acestei epistole? Pentru că ne apropiem mai mult de gândirea Sfântului Apostol Pavel și, totodată, de identificarea planului lui Dumnezeu cu întreaga creație.

Obiectivele acestui studiu constă în descoperirea contextului în care a fost transmisă Epistola către Coloseni, identificarea gradului în care era valorizată credința creștină în cadrul acestei comunități, felul în care creștinii din Colose își asumau noua identitate de creștini și noul statut în viața cetății, modul în care au valorificat identitatea dobândită, dar și însemnătatea imnului hristologic în cuprinsul epistolei, precum și în viețile creștinilor din Colose, care reprezintă punctele care marchează schema conținutului acestui studiu.

Scopul acestui studiu constă în identificarea rolului imnului hristologic prezent în conținutul acestei epistole, dar și a creionării mesajului pe care această scrisoare îl marchează în perioada respectivă, precum și ecoul pe care îl transmite pentru perioada contemporană.

În vederea îndeplinirii acestor puncte prezentate mai sus, în cadrul descrierii textului hristologic din Epistola către Coloseni, am apelat la descrierea pe care teologul Donald Guthrie o realizează, redând într-o manieră clară valoarea mesajului acestui imn hristologic pentru viața fiecăruia dintre noi.

1. Imnul hristologic din epistola către Coloseni 1, 15-20. Noțiuni introductive

Acest imn hristologic abordează și dezvoltă idei legate de rolul Mântuitorului Iisus Hristos în actul creării acestei lumi, al răscumpărării și al împăcării întregii creații cu Dumnezeu².

Teologul Donald Guthrie afirmă despre acest pasaj scripturistic că se susține sau se încearcă să se aducă anumite argumente pentru a afirma că acesta a fost inițial un imn independent. O altă ipoteză se prefigurează în jurul ideii că acesta încă de timpuriu a fost un imn liturgic, fiind apoi adaptat de către Sfântul Apostol Pavel și inclus în această epistolă adresată creștinilor din Colose. Anumiți exegeți susțin faptul că prin vocabularul neobișnuit, cât și prin stilul elevat, între acest imn și altele care îi aparțin Sfântului Apostol Pavel ar apărea o diferență și s-ar ridica un semn de întrebare cu privire la autorul acestuia.

Totodată, teologul amintit mai sus consideră că dovezile sunt insuficiente pentru a concluziona că acesta este un pasaj pre-paulin și înclină spre o origine paulină a acestui imn hristologic. Pentru a determina originea paulină a acestui pasaj scripturistic, Donald Guthrie susține că ar fi, mai întâi, rezonabil de a apela la fundalul iudaic, ca o explicație pentru anumiți termeni teologici prezenți în text³.

Teresa Okure afirmă că acest imn hristologic paulin din epistolă ar fi putut constitui și un Simbol de Credință pe care îl mărturiseau creștinii din Colose atunci când erau botezați, considerându-l un imn liturgic care exprimă propria identitate pe care o dobândeau din acel moment. Totodată, reprezintă un angajament al celor botezați de a trăi în conformitate cu credința pe care și-au însușit-o în Hristos. Cu atât mai grav este faptul că aceștia nu își asumau această credință și păstrau vechile obiceiuri religioase⁴.

² Larry HEYLER, „Cosmic Christology and Collosians 1, 15-20”, în *Journal of the evangelical Theological Society*, 37/2 (June 1994), p. 235–236.

³ Donald GUTHRIE, *New Testament Theology*, Inter-Varsity Press, United States of America, p. 352.

⁴ Teresa OKURE, „In him all things hold together”: A missiological reading of Collosians 1:15-20, Vol. XCI, No. 360, p. 64.

2. Analiza și comentariul teologului Donald Guthrie asupra imnului hristologic din Coloseni 1, 15-20

Ideea pe care o emite Guthrie, cum că Iisus Hristos este primul născut din toată creația, are legătură cu textele vechitestamentare din cărțile *Pildele lui Solomon*: „Domnul m-a zidit la începutul lucrărilor Lui; înainte de lucrările Lui cele mai de demult” (8, 22), cât și textul din cartea *Facerii*: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul” (1, 1). Din moment ce subiectul din capitoul 8 al cărții *Pildele lui Solomon* este *Înțelepciunea*, putem afirma că această paralelă este rezonabilă cu textul din *Coloseni 1, 15b*, în care Fiul lui Dumnezeu este prezentat ca „Întâiul-Născut a toată zidirea”.

Donald Guthrie afirmă că aceste idei au fost preluate sau extrase și din literatura păgână, care vorbește despre înțelepciune, și au contribuit la exprimarea anumitor concepte prezente în textul din Prolog, aducând ca argument textul din *Epistola către Evrei*: „Care, fiind strălucirea slavei și chipul ființei Lui și Care ține toate cu cuvântul puterii Sale, după ce a săvârșit, prin El însuși, curățirea păcatelor noastre, a șezut de-a dreapta slavei, întru cele prea înalte” (1, 3), care ar veni în sprijinul acestui punct de vedere.

„Întâiul – Născut” nu desemnează temporalitate, ci supremația Acestuia în creație. Hristos ca „Întâiul – Născut” din întreaga creație este Moștenitor și Conducător peste toate⁵.

Teologul Donald Guthrie se axează pe trei idei principale atunci când analizează acest imn hristologic. Vor fi redate în acest studiu, în ordinea pe care o folosește și acesta.

Prima idee, abordează *superioritatea lui Hristos în creație*. Aceasta poate fi stabilită în diferite moduri, dar cel mai concret poate fi privită prin două concepte cheie: „chip” și „Întâiul-Născut” și o parte a lucrării lui Hristos în creație. Ideea „chipul nevăzutului Dumnezeu” (Col. 1, 15a) primește o valoare aparte atunci când este aplicată la Hristos. Pentru „chip” se atribuie cuvântul „eikon”, prin care, raportându-l la Hristos, redă revelația perfectă sau reflexia perfectă a lui Dumnezeu prin Hristos în lume. Atât iudaismul, cât și creștinismul, au afirmat „chipul

⁵ House WAYNE, „The Doctrine of Christ in Colossians”, în *Bibliotheca Sacra*, 149 (April 1992), 180-92, Dallas Theological Seminary, 1992, p. 181.

nevăzutului Dumnezeu”, respingând idolatria, dar credința creștină este unică atunci când afirmă vederea „chipului nevăzutului Dumnezeu” prin asemănarea Sa desăvârșită în Hristos. Expresia „Întâiul-Născut” creează unele dificultăți, deoarece, dacă luăm afirmația în sensul literal al cuvântului, la prima vedere, ar părea că sugerează faptul că Iisus Hristos ar fi o creatură. Ținând cont de context, Creatorul a toată zidirea nu poate fi El Însuși o creatură.

A doua idee majoră pe care este construit acest imn hristologic, redată de Donald Guthrie, este cea care exprimă *activitatea continuă a lui Hristos în creație*, fiind cuprinsă între versetele 17-18a. Încă de la început, putem observa că toate lucrurile create se „țin întru El împreună” (*synesteken*). Această idee apare și în Epistola către Evrei: „Care, fiind strălucirea slavei și chipul ființei Lui și Care ține toate cu cuvântul puterii Sale, după ce a săvârșit, prin El însuși, curățirea păcatelor noastre, a șezut de-a dreapta slavei, întru cele prea înalte” (1, 3), în sensul în care toată zidirea este susținută de puterea Lui. Acest aspect lămurește acele acuze conform cărora Hristos ar fi un Dumnezeu absent sau dezinteresat de propria Sa creație. Totodată, mai elimină o idee care străbătea mințile oamenilor din Colose, conform căreia forțele demonice dețin controlul, sugerând Sfântul Apostol Pavel prin aceasta că Hristos nu a abandonat creația, printr-un act completat și pe urmă uitat, ci Se află într-o continuă și prezentă lucrare în lumea pe care a creat-o. Prin acest mod, Sfântul Apostol Pavel identifică acțiunile lucrătoare din lume ale lui Hristos cu cele ale lui Dumnezeu⁶.

O ultimă idee pe care o extrage teologul Donald Guthrie este cea pe care o denumeste *Hristos, ca plinătatea lui Dumnezeu* și abordează ultima parte a imnului hristologic descris în Epistola către Coloseni. În acest tablou de final, Sfântul Apostol Pavel atinge apogeul sau punctul culminant în ceea ce privește viziunea acestuia despre Hristos. În primul rând, acesta repetă supremația lui Hristos, folosindu-se de cuvântul grecesc „arhi”, ce semnifică traducerea în limba română, ținând cont și de context, a cuvântului „Începutul”, arătând legătura cu conținutul primei părți a versetului 18a: „Și El este Capul trupului, al Bisericii”, în care este exprimat cadrul în care se exprimă natura Mântuitorului: „Întâiul-

⁶ Donald GUTHRIE, *New Testament Theology*, p. 356.

Născut” (prototokos), adăugând cuvintele „din morți”, pentru a întări afirmația. Prezentând aceste puncte până în acest moment, putem ridica o întrebare asupra celor expuse: *Cu ce sens folosește Sfântul Apostol Pavel cuvântul „arhi”?* Este echivalent cu superioritatea lui Hristos sau cu prioritatea în timp? Putem răspunde prin cele prezentate mai sus, prin legătura dintre „Începutul” și „Întâiul-Născut din morți” (Col. 1, 18a), afirmând că atunci când evidențiază acestea are în minte și Biserica, dar se referă clar la Învierea lui Hristos, ținând cont de statutul și descrierea hristologică întâlnită în acest verset.

Donald Guthrie afirmă că în acest moment putem extrage o combinație a două teme prezente: *re-crearea lumii* și *plinătatea* – care este cea mai vizibilă în acest verset și mai accentuată. Acest verset subliniază și prezența lui Hristos în întreaga creație⁷.

Rolul lui Hristos în creație nu poate fi înțeles doar prin prisma Întrupării Sale, ci și prin faptul că în El este toată plinătatea dumnezeirii (*sômatikôs*), nevăzutului Dumnezeu care acționează în creație și în Biserică este acum palpabil și vizibil în Persoana lui Hristos⁸. Totodată, Iisus Hristos întrupat devine locul împăcării întregii creații cu Dumnezeu⁹.

Importanța acestei teme pentru studiul de față constă în faptul că există o influență gnostică, în care salvatorul aduce o împăcare personală între om și Dumnezeu.

În acest caz, ca răspuns, cel mai important aspect constă în a afirma că prezența plinătății lui Dumnezeu în Hristos are un aspect funcțional nu numai pentru un singur om, ci pentru toate ființele create. Astfel, putem

⁷ Indiciul principal sau cheia de înțelegere a acestei idei se regăsește în Epistola către Coloseni 2, 9: „Căci întru El locuiește trupește toată plinătatea dumnezeirii”, redând esența totală a lui Dumnezeu, căci, tot ce este Dumnezeu, este și în Hristos. Donald Guthrie afirmă că în acest verset este redat cel mai înalt și puternic conținut paulin din această epistolă referitor la hristologie, depășind sensul afirmației din versetul 1, 15, ca adevăr de credință. Totodată, comparând anumiți termeni, teologul amintit afirmă că pentru Sfântul Apostol Pavel cuvântul prezent în versetul 19, „plinătatea”, este cu mult mai puternic decât cuvântul din versetul 15, „chipul”, dar și mai dificil de înțeles.

⁸ „Căci întru El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii” (Col. 2, 9). A se vedea: Teresa OKURE, „*In Him All Things Hold Together*”: A Missiological reading of Colossians 1:15-20, p. 68.

⁹ *Ibidem*, p. 69.

rezuma, afirmând că în versetele 18 și 19 se referă la Învierea lui Hristos și la începutul noii creații ca eveniment care a împăcat întreaga creație cu Dumnezeu. Formularea din versetul 20 încă face referire la cruce, arătând modul prin care s-a realizat această împăcare a lumii create cu Dumnezeu¹⁰.

În acest imn hristologic din Coloseni, Sfântul Apostol Pavel redă tabloul a două lumi separate în urma căderii protopărinților noștri în grădina Edenului și aspectul împăcării celor două lumi, cea divină și cea pământească¹¹.

Concluzii

Textul paulin din Epistola către Coloseni configurează ideea și problematica cu care se confrunta această comunitate pe planul trăirii vieții religioase și al înțelegerii acesteia în vederea atingerii scopului cu care fiecare creștin trebuie să se identifice în această viață: mântuirea sufletului.

În cadrul acestui studiu, am analizat imnul hristologic ce oferă suportul tematic principal al acestei epistole pauline. Pentru realizarea acestui obiectiv, ne-am axat pe studiul teologului Donald Guthrie care redă o analiză clară și coerentă acestui text.

Noțiunile introductive realizate de alți teologi amintiți în conținutul textului ne-au introdus în gândirea Sfântului Apostol Pavel și a creionării mesajului principal pe care a dorit să-l transmită. Practic, prin textul care alcătuiește imnul hristologic suntem ancorați în problematica cu care se confrunta comunitatea creștină din Colose. Putem observa faptul că această comunitate, datorită anumitor influențe care erau exercitate asupra sa și a contextului istoric existent a suscitât nevoia de a primi ajutor din partea Sfântului Apostol Pavel.

Am apelat la transpunerea prezentării imnului hristologic prin viziunea teologului Donald Guthrie, deoarece acesta realizează, prin intermediul celor trei tablouri, o viziune mult mai clară asupra acestui text scripturistic.

Prin ipoteza prezentată în partea introductivă a studiului, am fixat

¹⁰ Donald GUTHRIE, *New Testament Theology*, p. 358.

¹¹ Eduard SCHWEIZER, „Colossians 1:15-20”, în *Review and Expositor*, 87 (1990), p. 99.

ca idee principală de lucru analiza și identificarea mesajului pe care imnul hristologic din Epistola către Coloseni îl transmite cititorului.

Prin analiza conținutului textului prezentat mai sus, considerăm că imnul hristologic inclus în Epistola către Coloseni aparține Sfântului Apostol Pavel și are ca teme principale prezente în conținutul său următoarele aspecte teologice, de natură hristologică: în primul rând, prezintă superioritatea lui Hristos în creație, explicând ideea „chipului nevăzutului Dumnezeu”, prin termenul „chip” ajungând la concluzia că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, „Întâiul Născut”.

Tabloul al doilea al imnului hristologic fixează ideea activității permanente pe care o are Hristos în creație. Practic, Hristos S-a oferit lumii și nu a părăsit-o, ci Se oferă în permanență prin lucrările tainice care se săvârșesc în Biserică.

A treia idee, care conturează al treilea tablou, marchează două teme existente în partea a doua a imnul hristologic din Epistola către Coloseni: re-crearea lumii și plinătatea. Accentul se pune mai mult pe a doua temă dintre cele două. Reluând tema din primul tablou în care l-a prezentat pe Hristos explicând ideea „chipului nevăzutului Dumnezeu”, Sfântul Apostol Pavel nuanțează, spunând, că prin Întruparea Sa, Hristos a devenit apropiat omului, oferindu-Se ca jertfă de răscumpărare pentru firea omenească cea căzută în păcat.

Am apelat la alegerea studiului teologului Donald Guthrie, deoarece, în urma analizării comparative a mai multor astfel de articole referitoare la imnul hristologic din Epistola către Coloseni, am concluzionat că acest teolog oferă, prin cele trei tablouri, cea mai clară prezentare a mesajului acestui text scripturistic, care merită să fie amintită și prezentată în cadrul acest studiu legat de această temă.

Putem concluziona faptul că tematica regăsită în imnul hristologic adresat creștinilor din Colose aparține prin stilul și structura sa Sfântului Apostol Pavel și constituie punctul central din punct de vedere al tematicii acestei epistole.

Portretul și rolul Antihristului în scenariul eshatologic popular prezentate în acest studiu au fost realizate în concordanță cu aspectele negative care au marcat viața țaranului român pe toate planurile. Construite pe baza surselor scripturistice canonice și apocrife, dar și pe baza celor patristice, imaginea și rolul Antihristului din eshatologia

populară românească rămân peste timpuri o dovadă a modului în care religia doctrinară și religia populară au influențat viața țaranului român din cele mai vechi timpuri până astăzi, când devin un tezaur al credinței noastre populare.

Referințe bibliografice:

1. GUTHRIE, Donald, *New Testament Theology*, Inter-Varsity Press, United States of America, 1981;
2. HEYLER, Larry, „Cosmic Christology And Collosians 1:15-20”, în *Journal of the evangelical Theological Society*, 37/2 (June 1994);
3. OKURE, Teresa, „In him all things hold together”: A missiological reading of collosians 1:15-20, Vol. XCI, No. 360, 1994;
4. SCHWEIZER, Eduard, „Colossians 1:15-20”, în *Review and Expositor*, 87 (1990);
5. WAYNE, House, „The doctrine of salvation in Collosians”, în *Bibliotheca Sacra*, 151 (July-Sept. 1994), 325-38, 1994.